

Ung medvirkning i Agder

En guide til å «påvirke samfunnet og måten vi jobber på»

2. juni 2025 // Asle Stalleland og Magdalene Eldevik Kjosar

Arendalsuka 2021: «Det finnes flere muligheter enn du tror» med Samuel Massie

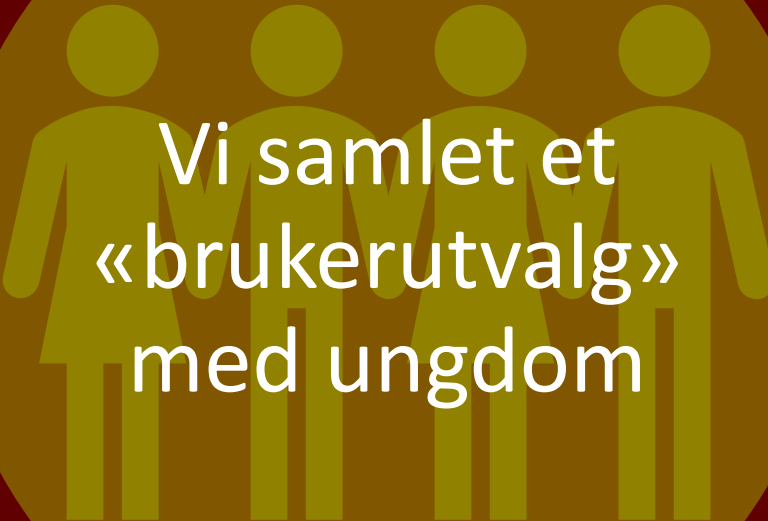
Vår **VISJON** for
Arendalsuka 2022

Av ungdom

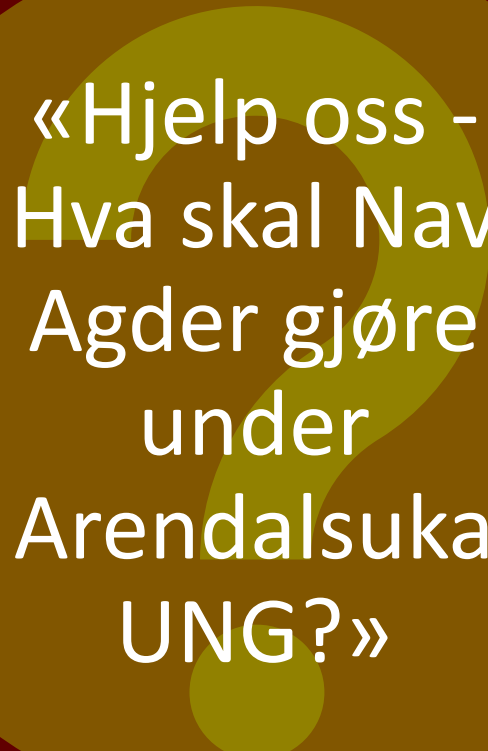
Med ungdom

For ungdom

Vi samlet et
«brukerutvalg»
med ungdom

«Hjelp oss -
Hva skal Nav
Agder gjøre
under
Arendalsuka
UNG?»

Kjen

Råd nk

KAM

Karpe

Arti

ensere

**«Vi vil stå på scenen selv og
fortelle hvordan ungdom har det»**

ARENDALSUKA

**Vi ble glad i
ungdommene**

**Hva kan vi gjøre for
å hjelpe dem videre?**

Gode tilbakemeldinger
fra ungdom, publikum
og Arendalsuka

Vi ønsket å videreføre
samme form

Hvem representerer
egentlig ungdommen?

Ungdomsgarantien på høring
– en mulighet for oss?

Mai 2023: Over 100 ungdommer samlet til «Hørings jam-session» om Ungdomsgarantien

«Hva er de overvåkingsverktøyene til
Ungdommens sentral, for brukere
med sin sjeldne spesielle
tilpassede innsats behov skal sikres
et arbeid fokuserer
veiledningstilbud med
tverrsektors innsat

- Hva skulle du ønske noen sa til deg akkurat nå?
- Hva står i veien for det livet du drømmer om?
- Hva er det første skrittet på veien mot målet ditt?
- Hva vil det si å være en trygg veileder?
- Hva er du aller mest redd for?
- Hva trenger du for å ha det bra og gjøre det bra i hverdagen?

- Hva er ditt største håp?
- Hva er det aller viktigste du har å si til politikerne som har ansvar for Nav?
- Du blir sjef for Nav. Hva er det første du gjør?
- Hva betyr det å se, virkelig se, et annet menneske?
- Hva er det viktigste løftet Regjeringen kan gi deg om de virkelig ønsker at du skal ha et godt liv?

«Har virkelig ikke håp»

*«Hva er det første skrittet på
veien til målet ditt? Å få et mål»*

*«Jeg er redd for å være den
blomsten i blomsterenga som
bare står og visner bort»*

*«Jeg er redd for at det ikke er noe
håp for meg, at jeg skal dø mens
jeg roper på hjelp»*

«Jeg skjønner ingenting av NAV»

*«Stresset rundt økonomi gjør
meg sykere»*

*««Hvordan går det?» Jeg følte
jeg ikke ble sett i mange år. Så
startet dette spørsmålet
prosessene med mitt livs
forbedring»*

Hva er ditt
største håp?

ARENDALSUKA
UNG

Arendalsuka 2023: Jeg vil ikke overleve – jeg vil leve!

ARENDALSUKA

“
Når fokus på helse blir så viktig, gjør det også noe med hva du tenker om deg selv. Sykdommen, den dårlige helsen og manglene, blir en stadig viktigere del av den du selv tenker du er. Identiteten din. Hadde samfunnet som helhet tjent på at ressurser og muligheter fikk større plass?

- Øyvind Vedal

”

VELFERDSSTATEN

Hadde samfunnet som helhet tjent på at ressurser og muligheter fikk større plass? Det er ikke bare vi i NAV som ser dette, skriver innsenderen. FOTO: TERJE PEDERSEN / NTB

Gjør vi unge sykere?

Antall uføre fortsetter å stige hvert år. Gjør velferdsstaten oss sykere?

«**H**vis jeg blir frisk, mister jeg stønad. Dette stresset tror jeg kan gjøre det vanskelig å fokusere på å faktisk komme seg tilbake til samfunnet.»

«Jeg føler at jeg må bevise hvor dårlig jeg er når jeg snakker med veileder. Sånn bare for at de skal forstå at det ikke er fordi jeg ikke vil. Alt jeg vil er jo å jobbe.»

«Til slutt gjør folk sykere, uselvtendige og ute av stand til å ta ansvar for egen økonomi og hverdag. Noen blir reddet for å bli friske.»

Dette er blant svarene vi fikk da NAV Agder og Arkivet freds- og menneskerettighetssenter samlet 110 ungdommer til høringsinnspill før den nye Ungdomsgarantien ble vedtatt tidligere i år. Påfallende mange unge kom med liknende tilbakemeldinger.

Vil kan være stolte av et sosialt sikkerhetsnett som prioriterer at ingen skal stå uten inntekt. Samtidig ser vi at stadig flere faller utenfor arbeidslivet. Urovelkende mange faller utenfor i ung alder.

Stortinget vedtar hvilke velferdstjenester vi skal ha og kriteriene for å få hjelp og penger fra staten. Vi i NAV er satt til å utføre dette. Ved å møte menneskene som trenger NAV og våre tjenester, får vi innblikk i hvor dan beslutninger påvirker menneskene og samfunnet. Derfor blir det en naturlig del av det samfunnsoppdraget NAV er gitt og så å spørre dem som trenger

oss hvordan vi best kan hjelpe. Ungdomshøringen vi gjennomførte i Kristiansand gav oss mye å tenke på. Ungemennesker fortalte åpent om en tøff hverdag, både psykisk, sosialt og økonomisk. For mange handler hverdagen i stor grad om å bevise at de er syke nok til å kvalifisere for arbeidsavklaringspenger. Pengene til husleie, mat og klær avhenger av at de kan dokumentere at de er syke nok til å motta støtte. «Mitt beste er ikke godt nok og mitt verste er ikke ille nok», sier en av ungdommene.

Fra vi er små barn avhenger hjelpen vi får fra velferdsstaten i stor grad av helsen vår. I barnehage og skole er en diagnose inngangsporten til ekstra ressurser i avdelingen og klasserommet. Slik fortsetter det

● **Er tiden inne for å tenke gjennom noen av dagens velferdsordninger på nytt?**

når vi blir 18 og eventuelt trenger hjelp fra NAV. Med få unntak er pengestøtte knyttet til at vi kan dokumentere at helsen vår hindrer oss helt eller delvis i å jobbe.

Ungdommenes budskap til NAV og politikere var tydelig. Mange opplever et voldsomt stress ved å hele tiden dokumentere at de er syke nok til å få penger. Vi trenger å få de grunnleggende behovene dekket, mat, klær og et sted å bo. Så kan vi tenke på alt det andre. Mange NAV-veiledere forteller om det samme fra møtene med mennesker som trenger støtte fra NAV. «Det blir vanskelig å

snakke om jobb og utdanning. Hele møtet går med til det som må ordnes for at de skal føle seg trygge på at de får pengene de trenger hver måned.»

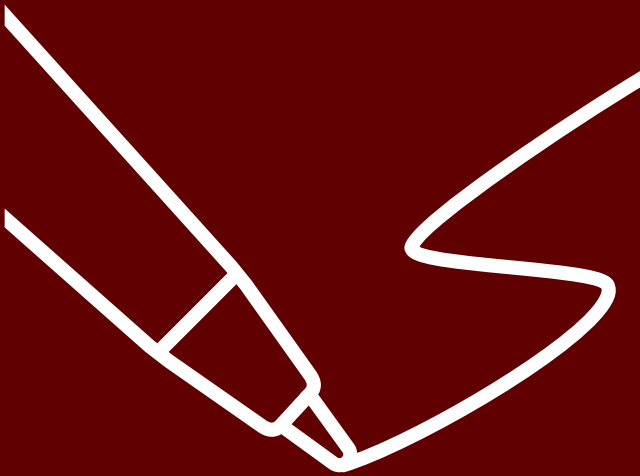
Når fokus på helse blir så viktig, gjør det også noe med hva du tenker om deg selv. Sykdommen, den dårlige helsen og manglene, blir en stadig viktigere del av den du selv tenker du er. Identiteten din. Hadde samfunnet som helhet tjent på at ressurser og muligheter fikk større plass?

Det er ikke bare vi i NAV som ser dette. Forskere problematiserer den betydningen helse har for plassens vår i velferdsstaten. Forskningsleder Torgeir Fyhn i NORCE har i mange år forsket på og kartlagt arbeidsdeltakelse og velferdstjenester i Norge. Da Ungdomsgarantien var opp til debatt under Arendalsuka i år, pekte Fyhn på koblingen mellom helse og arbeid. Hun mente medisiniske diagnoser tillegges for stor betydning for unge menneskers muligheter til et liv i arbeid. - Diagnose fra en lege blir endestopp i arbeidslivet for mange. Men helsen er dynamisk, så diagnose er egentlig ubrukelig for å si hvor mye en person kan jobbe fremover. Vi under vurderer sosiale problemer og overvurderer hva en diagnose har å si for evnen til å jobbe, uttalte Fyhn.

Antallet unge uføre fortsetter å øke. Er tiden inne for å tenke gjennom noen av dagens velferdsordninger på nytt?

ØYVIND VEDAL, direktør i NAV Agder

Mai 2024:
Skriveverksted –
100 ungdommer deltok.
Samarbeid med Arkivet
og Agder fylkeskommune

Mai 2024: Skriveverksted

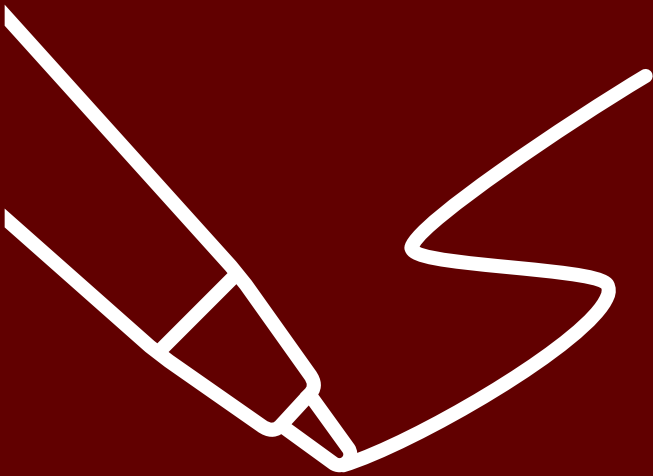
- Bygger på erfaringene fra tidligere år
- Samarbeid med Arkivet og fylkeskommunen
- Mer framtidsrettet
- Fokus på systemet – ikke bare Nav
- 100 ungdommer samlet
- Innspill til Navs utviklingsarbeid
- Og til Arendalsuka

- Hva er det viktigste du har å gi samfunnet vårt?
- Hva er det viktigste samfunnet vårt gir deg?
- Hva er «systemet» for deg?
- Hvem i «systemet» må snakke sammen for at du skal få den hjelpen du trenger?
- Hvordan kan «systemet» se og møte hele deg som menneske?

- Hva trenger du for å skape positiv forandring i og rundt deg selv?
- Hva er det å være modig?
- Hvordan kan vi sammen skape et samfunn der ingen faller utenfor?
- Hvordan vil du gjøre samfunnet vårt til et bedre sted – for flere?
- Hva er ditt viktigste mål for det neste året?
- Hva skulle du ønske vi hadde spurt deg om i dag?
- Hvem eller hva motiverer deg gjennom vanskelige tider?
- Hva skal til for at du skal se ressursene i menneskene rundt deg?
- Hva i livet løfter deg og hva i livet hindrer deg på vei mot målene dine?
- Hvordan tenner du gnisten i deg selv og dem du møter i hverdagen?

Hvordan kan
NAV bli bedre
for unge?

“
Regjeringen er bekymret for at unge som strever ender opp med å jakte på diagnoser for å få penger til å leve av. Vi mener vi må hjelpe unge til å jakte på sine egne muligheter til å jobbe
”

- Jonas Gahr Støre

“
...et arbeidsprogram, hvor unge som ennå ikke har blitt ufør, men sliter, skal penses inn på et spor hvor vi tilbyr dem inntektssikring og mulighet for jobb. Det gjør at de ikke trenger å være redde for ikke å ha inntekter, selv om de ikke blir uføre
”

- Tonje Brenna

VG VG Live VGTV VG+ Sport TV-guide Tips oss Kjøp VG+

annonse

annonse

BRENNAS VISER VEI: Jonas Gahr Støre og Tonje Brenna vil senke tersken for å få unge uføre i jobb. Foto: Helge Mikalsen / VG

Slik vil Ap dra unge ut av uføretrygd

- Vi skal ikke gi slipp på unge som blir uføre, sier arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna (Ap).

Arendalsuka 2024: Samtale mellom ungdommer og stortingspresident Masud Gharahkhani

Arendalsuka 2024: Dagsnytt 18 – Ingen unge uføre under 30 år

NYHETER

Den enorme skogbrannen utenfor Aten er endelig slukket

Den enorme skogbrannen som har herjet utenfor Aten i flere dager, er endelig slukket, opplyser myndigheter i landet.

Brannvesenet har kjempet mot brannen de tre siste dagene, og flere mannsskaper blir værende i området for å forsikre seg om at brannen

ikke bryter ut på nytt. Brannen startet søndag ettermiddag i nærheten av Maraton-innsjøen, 35 kilometer nordøst for Aten, og spredte seg raskt over Penteli-fjellet og nedover mot byens forsteder.

Kampen mot brannen har helleras mottatt hjelp fra en rekke

andre EU-land. Frankrike, Italia, Tsjekia, Romania, Serbia og Tyrkia har alle sendt brannmannskap og ressurser for å hjelpe.

Minst én person er bekrefte omkommet i brannen, og det er fryktet at flere kan ha mistet livet.

Brannen har ifølge greske myndigheter ødelagt et område på over 10.000 hektar (noe som betyr at brannen dekket et område litt større enn Kristiansund kommune), men det er fortsatt uklart hvor mange bygninger som er rammet. (NTB)

Arendal topper dyster statistikk:

Skyhøyt utenforskap blant unge

Arendal har et skyhøyt antall unge utenfor jobb og skole. Eline Helle vet hva utenforskap handler om, og håper noen vil høre på henne.

Nina Zachariassen
nina.zachariassen@agderposten.no

– Det er skolen som kan redde barn fra utenforskap. Men da må de ta seg tid til å bli kjent med hver enkelt elev, sier Eline Helle (21).

Hun har en historie å fortelle, fra det såkalte utenforskapet. Et ord vi ofte hører, men kanskje ikke vet så mye om.

Skyhøyt utenforskap
Agderposten har fått helt ferske tall fra NAV, som viser at det bare i Arendal er 1.200 unge mellom 20 og 29 år som verken har jobb, eller tar utdanning.

I Arendal utgjør dette nesten 25 prosent av alle i aldersgruppen. Med et landsgjennomsnitt på 16 prosent, er tallet skyhøyt.

For de fleste begynner ikke utenforskapet når du er 20, men 10–11-årsalderen på barneskolen, når det blir viktig å være en del av gjengen. (Bufdir).

Sånn var det også for 11 år gamle Eline, på Eide skole, i Homborsund.

10 år senere får hun fremdeles vondt i magen når hun tenker tilbake.

– Jeg husker at jeg var på skolen, og jeg kunne føle hvordan andre barn plukket opp at jeg var annerledes. Fra den dagen visste jeg at jeg var utenfor.

– Følelsen av å oppdage at du er annerledes gjør vondt. For Eline ble skolen det vanskeligste av alt. Heller ingen voksne snakket med henne.

– Skolen tok tak i de elevene som utagerte. Jeg var stille. Ingen så hva jeg slo med og ingen forsøkte å finne det ut, sier Eline.

Arene som hadde gått og årene som kom, formet Eline på godt og vondt. Da hun fikk be-

gynne på en ungdomsskole i Grimstad, ble livet bedre. Hun traff voksne som ble viktige.

– Takket være en kontakt på ungdomsskolen og en kontakt i barnevernet fant jeg styrkene i meg selv. Jeg fikk god mental hjelp. De så ressursene mine, hva jeg var flink til, og hjalp meg å se på meg selv på en ny måte, sier Eline.

Hvem bestemmer hvem som er innenfor, og hvem som er utenfor? Det er hovedspørsmålet til prosjektet *Blanke ark* som fredag møter en fullsatt sal med ungdommer i Arendal kulturhus.

Her får publikum høre personlige historier, blant annet om erfaringer med barnevern, politi og NAV-systemet.

Eline husker hvordan det var da hun 16 år gammel og flyttet hjemmefra. Hun var ferdig med ungdomsskolen og trodde NAV kunne hjelpe henne med «noe».

– Men ungdom under 18 år skal tvareas av oppfølgings-tjenesten og barnevern, ikke NAV. Så da måtte jeg vente, skrevet teket om møtet med NAV-veilederen.

– Jeg har skrevet den på poengter betydningen av veilederne i NAV, og den er en del av en lengre forestilling om ungdom som en del av utenforskapet.

Arendalsuka ung
Agderposten traff Eline på Tyholmen mandag ettermiddag, bare få timer før hun skulle treffe stortingspresidenten.

Eline er ikke lenger en del av den mørke NAV-statistikken. Hun tar studiekompetanse som privatist, og drømmer om å begynne på lektorutdanning om to år.

– Men jeg er fremdeles ikke innafør. Jeg vet heller ikke når jeg vil føle meg som det, sier Eline.

Fredag går hun på scenen i Store Torungen, med selvtillit og blå kreller.

– Jeg føler meg mer som meg selv med blått, rosa eller rødt hår. Det er nok min måte å vise annerledesheten min, sier Eline.

ARENDAISUKA UNG: Eline Helle (i midten), og skrivegruppa i Blanke ark, har travle og morsomme dager under Arendalsuka. FOTO: NINA ZACHARIASSEN

FAKTA

FLERE UNGE UTENFOR

- Antallet unge mellom 20 og 29 år, som verken er i jobb eller utdanning øker.
- I 2017 telte antallet unge utenfor 133.000 personer. Det utgjorde en andel på 18,7 prosent.
- I 2022 hadde tallet sunket til 108 000 personer og 15 prosent.
- I 2023 snudde det. Fra 2022 til 2023 økte antallet unge utenfor med nærmere 4.000 personer, og teller nå totalt 111.000 personer.

FAKTA

BLANKE ARK

- Blank ark er et prosjekt der Arkivet freds- og menneskerettighetscenter samarbeider med NAV Agder, UA, Agder fylkeskommune, Arendalsuka Ung.
- En metode for kunstuttrykk brukes for å styrke uenighets-felleskap og aktivt medborgerskap.
- Så langt har ungdommene skapt to forestillinger i samarbeid med NAV Agder og Arendalsuka Ung.
- Blanke ark har blitt invitert til høring for Regjeringens nye ungdomsgaranti, deltatt på en rekke konferanser, deriblant Europakonferansen i Kristiansand, og kommet med innspill direkte til arbeids- og inkluderingsministeren.
- Programansvarlig er Birgit Annelie Nilsen.

FAKTA

700.000 UTENFOR

- Tall fra NAV viser at 695 000 personer mellom 20 og 66 år står utenfor arbeid eller utdanning ved utgangen av 2023.
- Sammenlignet med tilsvarende tall fra 2022 er det en økning på 26.000 personer.
- Det tilsvarer 20 prosent av aldersgruppen, eller 1 av 5 i yrkesaktiv alder.
- 65 prosent en ytelse fra NAV, hovedsakelig uføretrygd, men også AAP, dagpenger og økonomisk sosialhjelp.
- 35 prosent mottok ingen inntektskrivning fra NAV.
- Kilde: NAV

JOBBER FOR FELLESSKAP: Eline Helle går på scenen i Arendal kulturhus fredag.

FOTO: NINA ZACHARIASSEN

Svenske pågrepet med håndgranater i København

KØBENHAVN: En 25 år gammel svensk mann er pågrepet med håndgranater i København, ifølge politiet i den danske hovedstaden.

Mannen ble pågrepet sent tirsdag kveld og skal fremstilles for varetektsfengslings onsdag formiddag.

Svensken var i besittelse av to håndgranater da han ble pågrepet i Tingbjerg i København, ifølge politiet i den danske hovedstaden.

Påtalemyndigheten vil be om at fengslingsmålet holdes for lukkede dører. Bildet fra stedet viser at bombeek-

spert og hundepatruljer ble sto politiet under pågripelsen.

25-åringen er blant en rekke svenske statsborgere som i sommer er pågrepet og sikket for forbrytelser begått i nabolandet. Tirsdag ble en 21-årig svensk mann pågre-

1 av 4 unge
står utenfor jobb
eller utdanning

Arendalsuka 2024: Blanke Ark – Utenforskap. Innenforskap. Fellesskap.

**200 ungdommer
har fortalt oss
hva de mener om
“systemet”**

Meld. St. 33

(2023–2024)

Melding til Stortinget

En forsterket arbeidslinje

– flere i jobb og færre på trygd

“

Programmet skal gi tett oppfølging og stille høye krav til arbeidsrettet aktivitet, blant annet i form av deltakelse i arbeidsmarkedstiltak. Formålet med det nye ungdomsprogrammet er å øke overgangen til jobb og utdanning, samtidig som det skal forbygge og begrense tilstrømmingen til helserelaterte ytelser.

- Stortingsmelding 33

”

Uenighetsfellesskapet

Januar 2025:
Arkivet og «Debatt»
på NRK P2 med
bl.a. Øyvind Vedal og
Per Olav Skurdal Hopsø

— — —
ARKIVET

FLERE
I ARBEID

Kristiansand
kommune

**Hva har vi fått
ut av dette?**

UNGDOMSPROGRAMMET!

Innspill som hjelper oss til å bli bedre

Nærere dialog mellom Nav og unge brukere

Større forståelse for utfordringene

Røsket opp i intern ukultur

Alt vi har
LÆRT!

Det er viktig å spørre – *men* du får ikke alltid de svarene du tror

Politikerne hører faktisk på ungdom. På ordentlig!

Mange unge har det veldig tøft. Derfor er et velfungerende Nav viktig!

Nav fungerer best når vi gjør ting sammen med dem det gjelder

Hva nå da?

Hva nå da?

Arendalsuka 2025

Færre ungdommer, mer i dybden

Årets tema:

Hvorfor faller noen
utenfor?

Hva fører til
utdanning og jobb?

